

De Heraut

VAN DE

Gerreformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 29 November 1891. N°. 727.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentien aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.

Abonnementprijs: franco aan huis, per drie maanden / 1.30. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentien: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor alken regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. per regel.

Wedergeboorte en Bekeering.

ZONDAGSAPDEELING XXXIII.

Hij zal met den Heiligen Geest vervuld worden, ook van zijn moeders lijf aan. Luc 1: 25.

IV.

Er is maar één weg tot zaligheid; maar er is tweemaal manier waarop God de Heere zijn uitverkorenen op dezen weg tot de zaligheid leidt. Prent u dit diep in; want zoo ge u dit niet helder en klaar voor oogen stelt, zult ge nooit den diepen zin onzer Gerreformeerde belijdenis verstaan.

Er is maar één weg tot zaligheid. Hiermee is uitgesproken, dat er maar één naam onder den hemel gegeven is, waardoor de menschen kunnen zalig worden, de naam van Christus Jezus. Dit volgt uit de stellige belijdenis, dat Adams schuld onzer aller erfschuld is, zoodat niemand, wie ook, ontvallen of geboren kan worden, dan onder die erfschuld, en tengevolge van die erfschuld, in onze zondige natuur, die den dood aan zich draagt. Niemand uit een vrouw geboren kan dus, ook al sterft hij als jong wicht, of zelfs daags na de geboorte, ooit uit zich zelf aan de verdoemenis ontkomen. Uit zich zelf kan hij de zaligheid noch begeeren, noch zien, noch grijpen. Ook voor het kind dat in de geboorte stikt, gaat dus de vaste regel door, dat het in zich zelf verloren is, dat het zijn ziel niet kan verlossen, dat het zijn rantsoen niet kan vinden. Al wat uit een vrouw geboren is, moet dus óf een Middelaar bezitten, óf het derft de zaligheid. Of men in de wijs gesmoord wordt of stokoud sterft, maakt hierin geen verschil hoegenaamd. Alleen in Christus is zaligheid, en wie niet wedergeboren wordt, en door die wedergeboorte uit den dood in het leven overgaat, heeft geen eeuwig leven en kan het nooit verwerven. Deze weg ter zaligheid, die door den Middelaar is ontsloten, en waar men alleen ten gevolge van wedergeboorte op komt, is dus in volstrekte zin voor allen dezelfde, en het doet er hierbij niets toe, of men wegsterft als jong kind of pas sterft als grijsaard.

Eén weg dus; maar langs dien éénen weg, laat God de Heere zijn uitverkorenen op tweemaal manier in het Koninkrijk ingaan. Dit verschil hangt aan den leeftijd, waarop God de Heere zijn uitverkorenen uit dit leven wegroept. Gelijk men weet, sterft bijna de helft van de geboren personen zonder op deze wereld tot rijper bewustzijn gekomen te zijn; en is aan de andere helft de taak opgelegd, om meerdere jaren met bewustzijn op deze aarde te blijven voortleven. Omstreeks 50 procent der geboren personen sterft vóór het bewustzijn in hen tot genoegzame klaarheid kwam; en de 50 overige procent sterft pas later, na tot genoegzaam helder bewustzijn gekomen te zijn. Neemt ge nu aan, dat er onder beide soorten van menschen een gelijk aantal uitverkorenen schuilt, zoo is er voor deze beide soorten maar één weg tot zaligheid; maar al naar gelang ze tot de eerste of tot de tweede soort behooren, laat God ze langs dezen éénen weg op geheel andere manier wandelen.

Om dit duidelijk te maken, stellen we voor de eerste soort als type een kind van één jaar en voor de tweede soort als type een man van dertig jaar. Een preciese in-

deeling is hier natuurlijk niet te maken. Een wonderkind als Bilderdijk begreep op zijn derde jaar reeds eens zooveel als onze meeste kinderen van tien of twaalf jaar. En ook zijn er personen van dertig jaar, die in de ontwikkeling van hun bewustzijn vaak door een knaap van twaalf jaar overtroffen worden. Zoo vloeden de grenzen uiteraard lazen, en zullen we ons wel wachten voor de poging, om beide soort menschen door een scherpe grens van het 7de of het 12de jaar van elkaar af te scheiden. Doch al kunnen we geen vaste grenzen trekken, toch is het voor elk lezer volkomen duidelijk, dat een kind in de wijs heel iets anders is, dan een man die zelfstandig in de wereld optreedt. Staat het nu vast, dat God de Heere onder die kleine kinderen zoowel als onder die volwassenen zijn uitverkorenen heeft; en leert de dagelijksche ervaring, dat God de Heere zoowel jonge kinderen als volwassen personen uit dit leven wegneemt, dan spreekt het vanzelf, dat God de Heere anders handelen moet met zijn uitverkorenen, die zoo jong wegsterven, en anders met zijn uitverkorenen, die opgroeien tot volwassen leeftijd.

De wijze nu waarop God de Heere de geheel volwassen personen ter zaligheid leidt, is de meest bekende. In zulke personen werkt Hij te zijner tijd de wedergeboorte. Hij laat hun het Woord prediken. Aan die uiterlijke roeping voegt Hij te zijner tijd door den Heiligen Geest de innerlijke roeping toe. Zoo brengt Hij ze uit tot geloof en bekeering. En zijn ze bekeerd, dan vervormt Hij ze naar het evenbeeld zijns Zoons, als van heerlijkheid tot heerlijkheid; ten deele reeds vóór hun sterven, maar vooral door de afsnijding van het lichaam der zonde in den dood, om ze alzoo in zijn zaligheid op te nemen.

Maar minder bekend is de wijze, waarop God de Heere met die andere soort uitverkorenen handelt, die Hij vroegtijdig uit dit leven wegneemt. Deze kunnen het Woord niet lezen en niet hooren, en sterven dus weg zonder dat er ooit een uiterlijke roeping tot hen kwam. Ze gaan dus heen zonder ooit tot dadelijk geloof gekomen te zijn, en van bekeering is bij hen geen de minste sprake. En toch gaan ze, zoo ze uitverkoren zijn, bij hun vroegtijdig sterven den hemel binnen en worden evenals de anderen der zaligheid deelachtig. Hieruit blijkt dus, dat God de Heere een andere leiding met de jong stervenden volgt dan met de later stervenden, en dat al wat in de Heilige Schrift voor de later stervenden als eisch gesteld wordt, voor hen niet geldt. Hun is niet gepredikt, Dus hebben ze ook niet gehoord. Dientengevolge is er van een teitelijk geloof bij hen geen sprake geweest. Ze konden zich niet bekeeren voor hun sterven. En toch gaan ze de eeuwig zaligheid in.

Aan beide soorten van uitverkorenen is dus gemeen, dat ze onder eenzelfde schuld en in eenzelfde dood liggen, en gemeen ook aan beiden dat hun schuld door eenzelfde offerande verzoend is, en dat ze door eenzelfde wedergeboorte uit den dood in het leven zijn overgezet. Maar de wijze waarop ze uit hun Wedergeboorte tot de kennis van den eenigen waarachtigen God en van zijn Zoon Jezus Christus geraken, en alzoo het eeuwig leven ontvangen is voor beiden geheel verschillend. De later stervenden verkrijgen die kennis van den eenigen waarachtigen God en van zijn Zoon Jezus Christus

door het Woord; maar de jong stervenden komen met dat Woord zelfs nimmer in aanraking. Een uitverkorene die als kind van drie maanden wegsterft, sterft weg zonder te weten dat er een Woord Gods ook maar bestaat. Voor al zulke uitverkorenen moet de Heere zich dus een heel andere wijze hebben voorbehouden, om hen tot de zaligheid te leiden. De kennis van hun Middelaar moet hun op geheel andere manier worden aangebracht. En waar de heilige apostel de tegenstelling maakt, dat we hier wandelen door geloof, maar eens wandelen zullen door aanschouwen, hebben onze oude godgeleerden het vermoeden geuit, dat God Heere deze jong stervende uitverkorenen per visionen, d. i. door onmiddellijke aanschouwing, het heil van den Middelaar kennen leert.

Wij voor ons wenschen ons op dit punt niet in ijdele gissingen te verdiepen. Er is ons toch omtrent de wijze waarop God de Heere deze jong stervenden ter zaligheid leidt, volstrekt niets openbaar; en wat ons niet openbaar is, kan voor ons in geestelijke aangelegenheden geen voorwerp van kennis zijn. Al wat we weten, en zeker weten is: 1°. dat er zeer velen jong sterven; bijna de helft van de geboren; 2°. dat er ook onder deze jongstervende uitverkorenen zijn; 3°. dat ook deze jongstervende uitverkorenen alleen door Christus zalig kunnen worden, en vóór hun sterven wedergeboren moeten zijn; en 4°. dat ze vóór hun sterven geen prediking des Woords vernemen, en dus niet door het Woord geroepen zijn, noch ook vóór hun sterven tot bekeering konden komen. Voorts geven wij onze kinderen, die alzo vroeg van ons worden weggenomen, getrouwt en in stil geloof den Heere over. Hij zal het wel maken. Maar ons is de wijze waarop Hij zulke jonge wichtjes ter zaligheid leidt een volkomen verborgenheid. We weten er niets van.

Wij slechts toe, dat we ook zulke jonge wichtjes als dood in de zonde beschouwen; dat we van Gods zijde de mogelijkheid erkennen, om ook reeds in zulke jonge wichtjes de wedergeboorte te werken; en dat we alzoo in de onderstelling, dat ook zij den Heiligen Geest hebben, hun geen dag langer dan noodig is, het zegel der wedergeboorte, d. i. den heiligen Doop onthouden. Maar hier eindigt dan ook onze verplichting ten opzichte van zulke jong stervende wichtjes. Hen onderwijzen kunnen we nog niet.

Een vraag men dan ten slotte, waarom ons in de Heilige Schrift zoo bijna nooit over deze jong stervende uitverkorenen gesproken wordt, en waarom ons zoo niets openbaar is over de wijze waarop God de Heere ze tot de zaligheid leidt, dan ligt het antwoord voor de hand. Immers de Heilige Schrift is ons niet gegeven als een middel om onze nieuwsgierigheid te bevredigen, maar opdat we leeren zouden, den Heere onzen God te vrezen. En overmits de Heilige Schrift hiertoe alleen dienst kan doen bij hen die tot volwassen leeftijd opgroeien, en geen enkele uitwerking kan hebben op de jong stervende uitverkorenen, is het volkomen natuurlijk, dat de Heilige Schrift geheel is ingericht op de volwassenen, en niet op de kinderen die in de wijs sterven. De Heilige Schrift is aan de Kerk gegeven, en de Kerk heeft bij haar prediking alleen met dezulken te doen, die in staat zijn iets van het Woord te verstaan. Men catechiseert een kind niet, als

het nog niet spreken kan. Eerst als het spreken gaat en verstaan leert, telt het voor de catechisatie en de predicatie mede. We zouden er dus niets aan gehad hebben, of we al allerlei geheimzinnige mededeeling ontvangen hadden omtrent hetgeen de Heere met zulke jong stervende personen doet. Daar heeft de kerk niets aan. Wat zij behoef is een openbaring Gods voor hen die tot bewustzijn komen. Ook op de catechisatie en bij de predicatie heeft de kerk dus alleen met deze laatsten te rekenen, en een prediking, die dit niet deed, maar zich verloor in allerlei bespiegeling over het lot der jong stervende kinderen, zou onnut en tegen de Heilige Schrift zijn. Staat er dus in Rom. 10, „dat men met het hart gelooft ter rechtvaardigheid en met den mond belijdt ter zaligheid,” dan spreekt het vanzelf dat dit niet op die jong stervenden toepasselijk is. Zij hebben eer ze sterven nooit beleeden, en hebben nooit een dadelijk geloof gehad. Toch zijn ze, zoo God ze had uitverkoren, uit de wijs den hemel ingegaan. Maar wie nu in de prediking de strengheid van Paulus' woord verzwakken wilde, en ging zeggen, dat deze eisch om te gelooven en te belijden niet zoo onverbiddelijk doorgaat, zou het Woord weerspreken. Immers voor personen die tot hun bewustzijn gekomen zijn, gaat deze regel wel terdege onverbiddelijk door, en alleen tot de zoodanigen wordt in den dienst des Woords gesproken.

Maar wat noch in de prediking noch op de catechisatie gebeuren mag, is dat ge de zaak zoo gaat voorstellen, alsof voor de 50 procent die jong stervt, alle uitzicht op de zaligheid zou zijn uitgesloten. Daar heeft men te Dordrecht reeds tegen gepraakt, toen de Synode in 1619 beleed, dat godzalige ouders het beste van hun jong stervende kinderen hopen mogen. Want zonder dit nu al te sterk te drukken, spreekt de Synode hiernede toch het stille vertrouwen uit, dat de jonge kinderen der geloovigen, die uit de wijs naar de eeuwigheid worden afgevoerd, zoo al niet allen, dan toch voorverreweg het groter deel tot Gods uitverkorenen behooren.

Er wordt dan ook in de gansche Heilige Schrift nergens één hard of onbarmhartig woord over zulke jonge kinderen der geloovigen uitgesproken. Eer integendeel wordt ons gezegd, dat God de Heere zich reeds uit den mond der zuigelingen lof heeft bereid, en met name wordt ons van één nog ongeboren kindeke letterlijk gezegd, dat het reeds met den Heiligen Geest vervuld was van zijn moeders lijf aan. Dit nu is een lichtstraal dien we hebben op te vangen. Er volgt toch uit, dat een kindeke, in zonde ontvangen, reeds eer het geboren wordt, den Heiligen Geest kan ontvangen, en heel de Doop der jonge kinderen drukt hier het zegel op.

Dan echter vloeit hieruit ook rechtstreeks voort, dat ge aan de waarheid tekort doet, zoo ge de wedergeboorte voorstelt als een feit, dat alleen op later leeftijd plaats grijpt, en bij een jong kind niet plaats grijpen kan. Het gaat toch niet aan, te zeggen dat de nog ongeboren vrucht van Elizabeth reeds in haar schoot vervuld was met den Heiligen Geest, en dit nog ongeboren kindeke toch voor te stellen als nog niet wedergeboren. Men kan toch niet tegelijk alsoo den Heiligen Geest hebben, en toch nog onwedergeboren zijn. Het één sluit

het andere immers uit. Ge loopt dan ook groot gevaar, zoo ge deze daad der wedergeboorte in de kleine kinderen loochent, in de dwaling der Methuïsten te vervallen, die de jonge kinderen „onoorzel” noemden, bijna evenals Rome dit doet. En dit nu mag niet, want zoodoende loochent ge alle erfschuld en het geboren zijn in dood en misdaden; iets wat geldt en gelden moet voor een iegelijk die uit een vrouw geboren wordt. En geeft ge nu toe, gelijk ge wel moet, dat God de Heere deze wonderde daad der wedergeboorte bij die uitverkorenen, die jong sterven, stellig nog in de wijs volbrengt, of ook reeds in moeders lijf, dan is er geen enkele reden denkbaar, waarom ge deze daad der wedergeboorte bij die andere uitverkorenen, die nog jarenlang op aarde leven blijven, later zou stellen. En dat te minder, daar toch een ieder die wedergeboren wordt, bij die wedergeboorte geheel lijdelijk verkeert, er niets van merkt, en er ook aan hem niets is te merken voor anderen. Toen Zacharias zijn kindeke Johannes in de wijs zag liggen, heeft hij niets hoegenaamd aan dit zijn kindeke kunnen ontdekken van de wedergeboorte die had plaats gegrepen. Op dien grond wil dan ook onze kerk, dat de kinderen der geloovigen van de kinderen der ongelooovigen door den heiligen Doop zullen worden afgezonderd, en zulks op grond dat hun de Heilige Geest toekomt zoowel als den volwassenen. Een uitdrukking, die Voetius, onze grootste theoloog, in zijn catechisatie op den Catechismus alzo verklaart, dat zij onderdeld worden wedergeboren te zijn, en dus nog wel niet het dadelijk geloof, maar wel het geloofsvermogen te bezitten.

Over de wedergeboorte in engeren zin genomen, is hiermee genoeg gezegd; en verreweg belangrijker voor Gods volk is de vraag, hoe God de Heere nu die uitverkorenen, die niet vroeg sterven, maar nog eenige jaren op aarde leven blijven, uit deze wedergeboorte tot geloof en bekeering brengt.

Slechts zij men op zijn hoede, dat men nooit deze wedergeboorte opvatte, gelijk de Dooperschen hiertoe neigden, als bestond de wedergeboorte in het inbrengen in de schuld van zeker nieuw iets. Want wel spreekt de Heilige Schrift van een zaad Gods, dat in ons daalt en eeuwiglijk in ons blijft, maar dit is uiteraard een beeldspruikige uitdrukking, om de geestelijke ontvangenis uit te drukken, waarvan de geestelijke geboorte het resultaat is. Het is en moet altoos blijven: wedergeboorte, zoodat het dezelfde persoon, hetzelfde ik blijft, maar nu herboren. Wel komt er dan met de wedergeboorte iets in den mensch dat vroeger niet in hem was, maar dat nieuwe is God de Heilige Geest. Een onwedergeborene persoon mist den Heiligen Geest; een wedergeborene heeft den Heiligen Geest. Doch deze Heilige Geest is niet een kracht, niet een levenskorrel, niet een geestelijke stof, maar God zelf. Was nu de mensch in zijn schepping niet op de inwoning van den Heiligen Geest aangelegd, zoo zou in de wedergeboorte zijn wezen moeten veranderd worden, of liever nog hij zou voor alle wedergeboorte onvatbaar zijn. Maar dit is niet zoo. De mensch is in zijn schepping naar den beelde Gods geschapen, en dus zóó geschapen, dat God de Heilige Geest woning bij hem kan maken. Is nu door de zonde deze Heilige Geest van hem gebannen, en ligt een onwedergeborene zoodaar daardoor in den dood, dan spreekt

De martelaren.

LXXVII.
KORNELIS DE LESENNE.

Toen Kornelis De Lesenne, ook wel Kornelis van Gend genoemd, nog tot de Roomsche kerk behoorde, was hij hoefsmid, maar sinds hij kennis gekregen had aan Gods Woord, en dit aan zijn hart geheiligd was, kreeg hij lust om zijn ambacht op zij te zetten en anderen in de kennis van den Heere gezegend, ongelooovigen werden bekeerd, onwetenden onderwezen, flauwhartigen versterkt. In korten tijd was aldaar eene bloeiende kerk, wier vergaderingen door mannen, vrouwen en kinderen in vrij grooten getale werden bezocht. Ook de praktijk der godzaligheid werd beoefend. Zoo beoefende de gemeente barmhartigheid niet alleen aan de huisgenooten des geloofs, maar ook aan de onwetenden, zoodat velen op deze wijze werden aangetrokken tot de kennis van Christus Jezus. Daar waren ook diakenen, godvreezende mannen en die goede getuigenis hadden, welke wekelijks aan de huizen der geloovigen gingen, om de giften voor de armen op te halen, terwijl zij tegelijk ieder vermaanden tot hunne roeping jegens de arme geloovigen.

niet onbekend, zoodat zij, toen haar leeraar vertrokken en de beroepene nog niet gekomen was, onzen De Lesenne verzocht deze bediening op zich te nemen. Na zich van deze taak gekwet te hebben, noodigde de kerk te Doornik hem in 1562 haar te komen bezoeken. Hij ging daartoe op weg, vergezeld van eenige getrouwen. Op eenigen afstand van Doornik hield hij een prediking, welke ook bijgewoond werd door eenige geloovigen van Doornik z. a. Varlut en Dayke. De vergadering werd door de vijanden ontdrekt en overvallen. Een 25 à 30-tal, waaronder de genoemde mannen van Doornik, werd gevangen genomen en straks gestraft. De Lesenne gelukte het echter te ontvluchten, en kwam te Rijssel, waar hij door de gemeente tot dienaar des Woords geroepen werd. Rijklijk werd deze dienst van den Heere gezegend, ongelooovigen werden bekeerd, onwetenden onderwezen, flauwhartigen versterkt. In korten tijd was aldaar eene bloeiende kerk, wier vergaderingen door mannen, vrouwen en kinderen in vrij grooten getale werden bezocht. Ook de praktijk der godzaligheid werd beoefend. Zoo beoefende de gemeente barmhartigheid niet alleen aan de huisgenooten des geloofs, maar ook aan de onwetenden, zoodat velen op deze wijze werden aangetrokken tot de kennis van Christus Jezus. Daar waren ook diakenen, godvreezende mannen en die goede getuigenis hadden, welke wekelijks aan de huizen der geloovigen gingen, om de giften voor de armen op te halen, terwijl zij tegelijk ieder vermaanden tot hunne roeping jegens de arme geloovigen.

dreven. De Lesenne vluchtte naar Wezel, waar hij weer een ambacht ter hand nam, om er met de zijnen van te leven. Hij werd bombarijnwever. Tegelijk echter zocht hij de geloovige vluchtelingen in die stad op en vertroostte ze met Gods Woord. Benigen tijd daarna liet hij zich door den heer Christophe van Leefdael, officier in dienst van den Prins van Oranje overhalen om bij hem te blijven als vermaner en leeraar des Evan-gelies onder zijne familie en bekenden. Met hem reisde hij naar Nederland. Na hier eenigen tijd vertoefd te hebben, keerde hij naar Wezel terug. Onderweg echter, in de nabijheid van Luik, werd hij gevangen genomen door de vijanden der waarheid, naar Luik gevoerd en daar, op grond van zijne belijdenis der Gerreformeerde waarheid, ter dood veroordeeld. Tegelijk met hem werd zekere Mr. Karel Le Bran (Le Bray), geboortig van La Motte-au-Bois, gegrepen. Deze was vroeger advocaat te Oudenaarde geweest, maar na zijne bekeering Gerreformeed predikant geworden. Beiden, De Lesenne en Le Bran werden den 12den November 1568 te Luik opgehangen.

GILLES ANNIKE.

Gilles Annike woonde te Renaix met zijn gezin, ook nadat hij veranderd was en zich bij de Gerreformeerden had gevoegd, zonder al te zwaren strijd. Toen hierin echter verandering kwam en de vervolging feller werd, begaf Gilles Annike zich op de vlucht naar Embden, de herberg van de Nederlandse vluchtelingen om der waarheid wil. Van zijn familie volgde hem alleen zijn

zoon, die ook gehuwd was. In het jaar 1568 keerden vader en zoon naar Vlaanderen terug, om hunne vrouwen te halen. Zoo geheim mogelijk kwamen de Annikes in Renaix en namen hun intrek bij zekeren Louis Meulen, een der geloovigen van de kerk aldaar. Niemand vermoedde, dat de vluchtelingen in de plaats teruggekomen waren. Doch ziet, wat gebeurt. Eenige vijanden der waarheid komen het huis van Louis Meulen voorbij, zien daarbinnen licht, loopen naar de deur, slaan haar open en nemen Gilles en Jan Annike, alsmede Louis Meulen gevangen. Hun aller lot was te voorzien. Zij werden alle drie veroordeeld, de vader om verbrand, de zoon en zijn vriend om onthoofd te worden, omdat zij de waarheid Gods beleeden. Gilles Annike was de eerste, die naar de strafplaats werd gebracht. De priesters wilden hem een crucifix in de handen stoppen, maar hij weigerde, zeggende, dat hij alleen in God geloofde. Om hem te beletten tot het volk te spreken, staken zij hem een bal in den mond. Toen het vuur zijn lijk had verbrand, werd Jan Annike naar buiten gebracht. Met jeugdigen moed beled hij zijnen Heere. Eenem zijner vangers ziende, riep hij hem toe, dat hij hem zijn dood vergaf. Toen deed de beul zijn werk en de martelaar werd onthoofd. Dit zelfde lot onderging Louis Meulen, omdat hij gastvrijheid had betoond aan zijne huisgenooten des geloofs.

DE GAAY FORTMAN.